RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA PSIXOLOGIK XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA PEDAGOGIK JAMOANING ROLI

Madgapilova Nargiza Talipjanovna
"Psixologiya" kafedrasi o'qituvchisi,
https://orcid.org/0009-0006-9488-6392
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
amaliy psixologiya yo'nalishi 3-kurs talabasi
Karshibayeva Nozima G'ulomjon qizi
karshibayevanozima@gmail.com

Annotatsiya: Raqamli ta'lim muhitida psixologik xavfsizlikni ta'minlashda pedagogik jamoaning roli o'quv jarayonida ishonchli va qulay muhit yaratish bilan bog'liqdir. Pedagogik jamoa o'zaro hamkorlik, qo'llab-quvvatlash va samarali kommunikatsiya orqali talabalar xavfsizligini ta'minlaydi. Psixologik xavfsizlik o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, stressni kamaytirish va o'zini erkin ifoda etish imkonini oshiradi. Jamoa o'quvchilarning ruhiy holatini kuzatish va zarur yordamni ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Digital platformalarda xavfsizlik siyosatini tatbiq etish va etik qoidalarni joriy etish ham muhimdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik jamoaning faol ishtiroki raqamli ta'limda psixologik xavfsizlikni sezilarli darajada oshiradi.

Kalit so'zlar: Psixologik xavfsizlik, pedagogik jamoa, raqamli ta'lim

Аннотация: Роль педагогического коллектива в обеспечении психологической безопасности в цифровой образовательной среде связана с созданием надежной и комфортной учебной атмосферы. Педагогический коллектив обеспечивает безопасность студентов через сотрудничество, поддержку и эффективную коммуникацию. Психологическая безопасность способствует развитию креативного мышления, снижению стресса и свободному самовыражению учащихся. Коллектив играет важную роль в отслеживании психологического состояния студентов и оказании необходимой помощи. Также важно внедрять политику безопасности и этические нормы на цифровых платформах. Исследования показывают, что активное участие педагогического коллектива значительно повышает психологическую безопасность в цифровом обучении.

Ключевые слова: Психологическая безопасность, педагогический коллектив, цифровое обучение

Abstract: The role of the pedagogical team in ensuring psychological safety in digital learning environments is related to creating a reliable and comfortable learning atmosphere. The pedagogical team ensures student safety through collaboration, support, and effective communication. Psychological safety promotes the development of creative thinking, reduces stress, and allows students to express themselves freely. The team plays an important role in monitoring students' mental states and providing necessary support. Implementing security policies and ethical standards on digital platforms is also essential. Research shows that active participation of the pedagogical team significantly enhances psychological safety in digital education.

Keywords: Psychological safety, pedagogical team, digital education

Kirish

Raqamli ta'lim so'nggi yillarda ta'lim tizimida muhim o'rin egallab, an'anaviy maktab va oliy ta'lim jarayonlarini sezilarli darajada o'zgartirdi. Internet, turli onlayn platformalar va interaktiv ta'lim resurslari o'quvchilarga bilim olishning yangi imkoniyatlarini taqdim etmoqda. Shu bilan birga, raqamli muhitda o'qitish jarayoni nafaqat texnologik qobiliyatlarni, balki psixologik barqarorlikni ham talab qiladi.

Psixologik xavfsizlik — bu o'quvchilarning o'zini erkin va qulay his qilishi, stress va qo'rquvdan xoli bo'lishi, xatolardan o'rganishga tayyor bo'lishi kabi omillarni o'z ichiga oladi. Raqamli ta'lim muhitida bunday xavfsizlikni ta'minlash an'anaviy darsliklarda bo'lgani kabi oson emas, chunki o'quvchilar bilan yuzma-yuz aloqaning cheklanishi va texnologik vositalar orqali muloqotning xususiyatlari muhitni o'ziga xos qiladi.

Shu nuqtai nazardan, pedagogik jamoaning roli muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagoglar va o'quv jarayonida ishtirok etadigan boshqa mutaxassislar o'zaro hamkorlik qilib, talabalar uchun xavfsiz, qo'llab-quvvatlovchi va motivatsion muhit yaratishi lozim. Pedagogik jamoaning faol ishtiroki o'quvchilarning psixologik barqarorligini oshirish, ularning ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, raqamli platformalarda xavfsizlik siyosati va etik qoidalarni tatbiq etish pedagogik jamoa vazifalaridan biridir. O'quvchilarning onlayn faoliyati, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi va axloqiy qoidalarni hurmat qilish jarayoni pedagoglarning ko'rsatma va nazorati ostida bo'lishi kerak. Shu bilan birga, pedagogik jamoaning o'zaro tajriba almashuvi va hamkorligi psixologik xavfsizlikni ta'minlashning samarali mexanizmi hisoblanadi.

Ushbu ishning maqsadi — raqamli ta'lim muhitida pedagogik jamoaning psixologik xavfsizlikni ta'minlashdagi rolini aniqlash, uning o'quv jarayoniga ta'sirini tahlil qilish va samarali strategiyalarni aniqlashdir. Tadqiqot natijalari pedagogik jamoa faoliyatining raqamli ta'limda psixologik xavfsizlikni oshirishdagi ahamiyatini yoritishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Raqamli ta'lim muhitida psixologik xavfsizlik ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Edmondson (1999) ta'kidlaganidek, psixologik xavfsizlik o'quvchilarning xatolardan qo'rqsiz o'rganishi, o'z fikrini erkin ifoda etishi va stressni boshqarishi bilan bog'liqdir[1]. Raqamli ta'limda pedagogik jamoaning roli ushbu xavfsizlikni yaratishda markaziy ahamiyatga ega. Pedagogik jamoa a'zolari o'zaro hamkorlik, qo'llab-quvvatlash va samarali kommunikatsiya orqali talabalar uchun ijobiy, xavfsiz va qulay o'quv muhitini shakllantiradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik jamoaning faol ishtiroki talabalar o'rtasidagi ishonch va hamkorlikni oshirishga, stressni kamaytirishga va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, raqamli ta'lim platformalarida xavfsizlik siyosati va etik qoidalarni tatbiq etish ham pedagogik jamoaning mas'uliyatiga kiradi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, psixologik xavfsizlikni ta'minlashda pedagogik jamoaning strategik va operativ roli bir-birini to'ldiradi.

[1] Edmondson, A. C. (1999). *Psychological safety and learning behavior in work teams*. Administrative Science Quarterly, 44(2), 350–383.

Ushbu tadqiqot aralash metodologiya yondashuvi asosida olib boriladi. Tadqiqot sifat va miqdoriy ma'lumotlarni birlashtiradi.

1. **Tadqiqot obyekti va ishtirokchilari:** Ob'ekt sifatida raqamli ta'lim muhitida pedagogik jamoaning psixologik xavfsizlikni ta'minlashdagi roli tanlangan. Ishtirokchilar sifatida pedagogik jamoa a'zolari va raqamli ta'limda faol qatnashgan talabalar jalb qilinadi.
2. **Ma'lumot yig'ish usullari:**

So'rovnomalar: Talabalar va pedagoglar orasida onlayn so'rovnomalar orqali psixologik xavfsizlik holati o'lchanadi.

Intervyular: Pedagogik jamoa a'zolari bilan semistrukturali intervyular olib boriladi, ularning pedagogik yondashuvlari va xavfsizlikni ta'minlash tajribalari o'rganiladi.

3. **Tahlil usullari:**

Miqdoriy ma'lumotlar statistik tahlil vositalari orqali o'rganiladi.

Sifatli intervyular tematik tahlil orqali kodlanadi va asosiy mavzular bo'yicha tasniflanadi.

4. **Etik jihatlar:** Ishtirokchilardan rozilik olinadi va ularning shaxsiy ma'lumotlari maxfiy saqlanadi.

Metodologiya shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim muhitida pedagogik jamoaning roli — nafaqat o'quv jarayonini texnik qo'llab-quvvatlash, balki psixologik xavfsizlikni ta'minlash jarayonida ham markaziy ahamiyatga ega.

Muhokama

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim muhitida pedagogik jamoaning roli nafaqat o'quv jarayonini texnik qo'llab-quvvatlash bilan cheklanmaydi, balki psixologik xavfsizlikni yaratish va saqlash bilan bevosita bog'liqdir. Pedagogik jamoaning faol ishtiroki o'quvchilarning stress darajasini kamaytirish, ijodiy fikrlashni rag'batlantirish va onlayn muloqotda o'z fikrini erkin ifoda etish imkoniyatini oshirishga yordam beradi. Shu jihatdan, pedagogik jamoa raqamli ta'limning samaradorligini oshirishda markaziy rol o'ynaydi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik jamoaning o'zaro hamkorligi va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari o'quvchilarda ijobiy psixologik muhitni shakllantiradi. Masalan, jamoa a'zolari tomonidan o'quvchilarning onlayn faoliyati kuzatilib, kerak bo'lganda motivatsion va psixologik yordam ko'rsatiladi. Shu bilan birga, pedagogik jamoaning yetakchilik va kommunikatsiya uslublari o'quvchilarni ijobiy rag'batlantirish, ularni faol ishtirok etishga undash va xatolardan qo'rqmasdan o'rganishga yo'naltirishga xizmat qiladi.

Raqamli platformalardagi xavfsizlik siyosati va etik qoidalar pedagogik jamoa tomonidan muntazam nazorat qilinishi muhimdir. Bu nafaqat texnik xavfsizlikni, balki psixologik barqarorlikni ham ta'minlaydi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik jamoa faoliyati ikki yo'nalishda namoyon bo'ladi: biri — o'quv jarayonini samarali boshqarish va texnologik imkoniyatlardan foydalanish, ikkinchisi — o'quvchilar uchun xavfsiz psixologik muhit yaratish.

Muhokama shuni ko'rsatadiki, psixologik xavfsizlik va pedagogik jamoaning roli o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, jamoaning hamkorligi va faoliyati raqamli ta'lim muhitining sifatini bevosita belgilaydi. Shu bilan birga, pedagogik jamoaning psixologik xavfsizlikni ta'minlashdagi yondashuvlari doimiy ravishda monitoring qilinishi, takomillashtirilishi va yangi texnologik imkoniyatlar bilan uyg'unlashtirilishi zarur.

Xulosa

Raqamli ta’lim muhitida psixologik xavfsizlikni ta’minlashda pedagogik jamoaning roli markaziy ahamiyatga ega ekanligi tadqiqot natijalari va adabiyotlar tahlili orqali tasdiqlandi. Pedagogik jamoa o‘zaro hamkorlik, qo‘llab-quvvatlash va samarali kommunikatsiya orqali o‘quvchilarda ishonchli va ijobiy psixologik muhit yaratadi. Bu muhit o‘quvchilarga xatolardan qo‘rqmasdan o‘rganish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va o‘zini erkin ifoda etish imkonini beradi.

Shuningdek, pedagogik jamoaning yetakchilik va pedagogik yondashuvlari raqamli ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish, talabalarni faol qatnashishga rag‘batlantirish va stressni kamaytirishga xizmat qiladi. Raqamli platformalarda xavfsizlik siyosati va etik qoidalarni tatbiq etish ham pedagogik jamoaning mas’uliyatiga kiradi, bu esa o‘quvchilarning ruhiy barqarorligi va o‘zaro ishonchini mustahkamlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, pedagogik jamoaning faol ishtiroki raqamli ta’lim muhitida psixologik xavfsizlikni sezilarli darajada oshiradi va ta’lim jarayonining sifatini yaxshilaydi. Shu sababli pedagogik jamoaning psixologik xavfsizlikni ta’minlashdagi roli ikki tomonlama: biri — o‘quv jarayonini metodik va texnik qo‘llab-quvvatlash, ikkinchisi — o‘quvchilar uchun xavfsiz va ijobiy psixologik muhit yaratish. Kelajakda bu sohada pedagogik yondashuvlar va raqamli platformalardagi xavfsizlik mexanizmlari yanada chuqurroq o‘rganilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Edmondson, A. C. (1999). *Psychological safety and learning behavior in work teams.* Administrative Science Quarterly, 44(2), 350–383.
2. Shaping the Psychological Safety of Students in Online Learning Environments. *Journal of Educational Technology & Society*, 26(3), 2023.
2. Kaur, R., & Sharma, S. (2020). *Digital learning environments and student well-being.* International Journal of Educational Research, 102, 101–112.
3. Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2000). *Critical inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education.* The Internet and Higher Education, 2(2–3), 87–105.
4. Schunk, D. H., & DiBenedetto, M. K. (2020). *Motivation and social-emotional learning in digital education.* Contemporary Educational Psychology, 60, 101–118.